
**ДИДАКТИЧНА ФУНКЦІЯ
РЕФЛЕКСІЙНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ**

Г. О. Васьківська, докт. пед. наук, проф.

Для забезпечення гарантованої якості профільної освіти постає необхідність розроблення й упровадження у навчальний

процес науково обґрунтованих педагогічних технологій. Ураховуючи психолого-педагогічні чинники будь-якої діяльності, що пов'язана з навчанням, ми визначили навчальну технологію, задіяну у профільному навчанні, як *рефлексійно-пізнавальну технологію*, в основі якої лежить *рефлексія як мотивація до пізнання*, і яка передбачає конструювання змісту освіти не традиційно – від знань до учня, а від учня – до його потреб, інтересів, внутрішньої і зовнішньої мотивації, до необхідних знань і вітагенного досвіду, що уможливорює самовизначення, самореалізацію і самоствердження.

У структурі *рефлексійно-пізнавальної технології* виокремлено компоненти, які визначають освітній процес як творчий: рефлексійно-пізнавальні ситуації і їх виявлення; розв'язання рефлексійно-пізнавальних ситуацій на основі гіпотетичного мислення.

Рефлексійно-пізнавальна технологія виконує соціально важливу роль, оскільки є засобом упровадження ідей співпраці в освітній процес. Під час її використання удосконалюються соціальні навички здобувачів освіти, необхідні їм для налагодження взаємодії у структурі спільній діяльності, розвиваються емпатійна культура, навички рефлексії і самодіагностики тощо. Водночас основним джерелом навчального пізнання виступає вітагенний досвід самого учня, а вчитель є головним помічником у засвоєнні і розширенні цього досвіду, розвитку творчих здібностей. Особистісний досвід наповнюється не тільки у здобувача освіти, а й у педагогічного працівника, оскільки в процесі взаємодії відбувається і його перетворення. Саме тому ми розробили рефлексійно-пізнавальну технологію, що спонукає до рефлексії, розвиває творчі здібності учнів і самостійність їхнього мислення. Здобувачі освіти під час розв'язання проблемно-рефлексійних ситуацій самостійно обирають мету, окреслюють проблеми, заглиблюються в суб'єктивний досвід. Однак в умовах профільного навчання в учнів старшої школи постійно існує альтернатива.

Організація рефлексійно-пізнавальної діяльності передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, загальне розв'язання питань на основі аналізу обставин і ситуацій. Сутність використання рефлексійно-пізнавальної технології зводиться до накопичення вітагенного досвіду, водночас має на меті створення сприятливих умов для навчання й виховання способами активної взаємодії учнів і вчителів, учнів між собою – для розв'язування спільних проблем. Це – співнавчання, взаємонавчання, тісна взаємодія в міні-колективі (команда, група), коли і учні, і вчитель є рівноправними суб'єктами освітнього процесу.

Головне завдання рефлексійно-пізнавальної технології в умовах профільного навчання – розвиток особистості, вміння критично мислити й ставитися до інформації. Застосування рефлексійно-пізнавальної технології дає змогу вчителю об'єднати діяльність кожного учня, тобто створюється система взаємодій: учитель – учень, учитель – клас, учень – клас, учень – учень, група – група), пов'язати його (учня) навчальну діяльність і міжособистісне спілкування.

Отже, рефлексійно-пізнавальна технологія характеризується такими ознаками: міжособистісна, діалогічна, рівноправна взаємодія вчителя і учня, учня з іншими учнями; зміна установок на співпрацю і соціальні цінності, задоволення від такого навчання; спонукання учнів до конкретних дій; значне зростання ролі особистості педагогічного працівника, він виступає як лідер, організатор; рефлексія щодо засвоєння нової інформації; поєднання парної, групової діяльності на паритетних засадах. За реалізації рефлексійно-пізнавальної технології жоден учень не залишається байдужим до свого навчання, до результатів колективної діяльності.
